

EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA

Evropská investiční banka (EIB) poskytuje dlouhodobé financování projektů, záruky a poradenství, čímž prosazuje cíle Evropské unie. Podporuje jak projekty v rámci EU, tak mimo ni. Jejími podílňíky jsou členské státy EU. EIB je hlavním podílňíkem Evropského investičního fondu (EIF) a obě tyto organizace spolu tvoří skupinu EIB.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

- Články 308 a 309 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Další ustanovení týkající se EIB jsou obsažena v článcích 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 a 343 SFEU.
- Protokol (č. 5) o statutu Evropské investiční banky a protokol (č. 28) o hospodářské, sociální a územní soudržnosti, které jsou připojeny ke Smlouvě o Evropské unii a Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU).

CÍLE

Podle článku 309 SFEU je úkolem Evropské investiční banky přispívat k vyváženému a nerušenému rozvoji vnitřního trhu v zájmu Unie. Ve všech odvětvích hospodářství usnadňuje EIB financování projektů, které:

- usilují o rozvoj méně rozvinutých oblastí,
- usilují o modernizaci nebo konverzi podniků či vytváření nových činností, které nemohou být plně kryty dostupnými finančními prostředky v jednotlivých členských státech,
- jsou ve společném zájmu více členských států.

Přispívá také k podpoře hospodářské, sociální a územní soudržnosti Unie (článek 175 SFEU a protokol č. 28). Kromě toho přispívá k provádění opatření mimo EU, jež podporují politiku Unie v oblasti rozvojové spolupráce (článek 209 SFEU). Činnosti EIB se zaměřují na šest prioritních oblastí: klima a životní prostředí, rozvoj, inovace a dovednosti, malé podniky, infrastruktura a soudržnost.

ZDROJE A NÁSTROJE

A. Zdroje

K plnění svých cílů využívá EIB především vlastních zdrojů a mezinárodních kapitálových trhů (článek 309 SFEU).

1. Vlastní zdroje

Vlastní zdroje zajišťují členové EIB, tj. členské státy (článek 308 SFEU). Kapitálový podíl jednotlivých členských států je stanoven v článku 4 statutu EIB a jeho výše se určuje úměrně hospodářskému významu členských států. Členské státy mohou upisování svého kapitálu dobrovolně navýšit. Celkový upsaný základní kapitál EIB činí 248,8 miliardy EUR.

2. Kapitálové trhy

Hlavním zdrojem úvěrových prostředků jsou pro EIB prostředky vytvářené na mezinárodních kapitálových trzích, především prostřednictvím emisí dluhopisů. EIB patří k největším nadnárodním věřitelům na světě. Aby bylo financování nákladově efektivní, je důležité mimořádně kvalitní úvěrové hodnocení. Hlavní ratingové agentury v současnosti přiřazují EIB nejvyšší rating, který zohledňuje kvalitu jejího úvěrového portfolia. EIB obvykle financuje jednu třetinu daného projektu, ale podpůrné financování může dosáhnout až 50 %.

B. Nástroje

EIB využívá celou řadu různých nástrojů, především však úvěry a záruky. Vyvinula nicméně i několik jiných, inovativnějších nástrojů s vyšším rizikovým profilem. Další nástroje budou vytvořeny ve spolupráci s jinými orgány Unie. Financování poskytované ze strany EIB může být rovněž kombinováno s financováním z jiných zdrojů EU (mimo jiné z rozpočtu EU) – tomuto procesu se říká kombinování zdrojů financování („blending“). Kromě financování projektů sehrává EIB i poradní úlohu.

Úvěry většinou poskytuje formou přímých nebo zprostředkovatelských úvěrů. Přímé úvěry na projekty jsou poskytovány na základě určitých podmínek, např. celkové investiční náklady musí být vyšší než 25 milionů EUR a úvěrem lze financovat maximálně 50 % nákladů na projekt. Zprostředkovatelské úvěry jsou tvořeny úvěry místním bankám či jiným zprostředkovatelům, kteří pak poskytují finanční podporu konečnému příjemci. Většina úvěrů je poskytována v EU.

Kromě svých tradičnějších úvěrových činností používá EIB také nástroje kombinování zdrojů ke kombinování svých úvěrů s granty poskytovanými veřejnými subjekty nebo dobročinnými organizacemi.

ŘÍZENÍ A STRUKTURA

A. Řízení

EIB má v souladu s článkem 308 SFEU právní subjektivitu. Banku spravuje a řídí Rada guvernérů, správní rada a řídicí výbor. Činnost banky prověřuje výbor pro audit.

Rada guvernérů se skládá z ministrů určených členskými státy. Vydává obecné směrnice týkající se úvěrové politiky banky a dbá na jejich provádění. Musí mj. rozhodovat o:

- zvýšení upsaného základního kapitálu,
- zásadách finančních operací prováděných v rámci úkolů banky,

- poskytování finančních prostředků na investiční operace, které mají být zcela nebo částečně prováděny mimo území členských států EU, a
- schvaluje výroční zprávu vypracovanou správní radou, roční rozvahu, výkaz zisků a ztrát a jednací řád banky.

Správní rada je složena z 28 řádných členů a 31 zastupujících členů. Řádné členy jmenuje Rada guvernérů na dobu pěti let. Každý členský stát nominuje jednoho řádného člena a jeden řádný člen je nominován Komisí. Správní rada rozhoduje o poskytování finančních prostředků, zejména ve formě úvěrů a záruk, o uzavírání půjček, stanovuje úrokové míry poskytnutých úvěrů a provize a jiné poplatky. Zajišťuje, že banka je řádně spravována a řízena v souladu s ustanoveními Smluv a statutu, jakož i s obecnými směrnici vydanými Radou guvernérů.

Řídící výbor se skládá z předsedy a osmi místopředsedů jmenovaných Radou guvernérů na návrh správní rady na dobu šesti let. Mohou být jmenováni opakovaně. Zajišťuje pod dohledem předsedy a pod kontrolou správní rady vedení běžných obchodů banky; připravuje rozhodnutí správní rady a zajišťuje jejich provádění.

Výbor se skládá z šesti členů jmenovaných Radou guvernérů. Každoročně prověřuje, zda jsou operace a účetnictví banky řádně vedeny.

B. Struktura

Skupina EIB byla založena v roce 2000 a skládá se z EIB a EIF, které byly založeny v roce 1994 a byly zřízeny jako partnerství veřejného a soukromého sektoru se třemi hlavními skupinami akcionářů: EIB, jež je většinovým podílníkem a její podíl činí 62,2 %, Komisi (30 %) a několik veřejných i soukromých finančních institucí (7,8 %). EIF zajišťuje nejrůznější nástroje rizikového kapitálu, např. rizikový a rozvojový kapitál. Úvěry poskytuje především malým a středním podnikům a využívá celou řadu inovativních nástrojů s cílem zlepšit přístup těchto podniků k finančním zdrojům.

INVESTIČNÍ PLÁN PRO EVROPU

Od vypuknutí celosvětové hospodářské a finanční krize trpí EU nedostatkem investic. Sdělení Komise nazvané „[Investiční plán pro Evropu](#)“ poskytlo pokyny k tomu, jak oživit investice v EU, vytvořit pracovní místa a podpořit dlouhodobý růst a konkurenceschopnost. Za tímto účelem bylo dne 25. června 2015 [přijato](#) nařízení (EU) 2015/1017 o zřízení Evropského fondu pro strategické investice (EFSI).

Cílem EFSI bylo získat soukromé investice prostřednictvím uvolnění veřejných finančních prostředků a vytvořit prostředí vstřícné k investicím. Počáteční záruka EU ve výši 16 miliard EUR, jež byla EIB poskytnuta, spolu se závazkem samotné EIB ve výši 5 miliard EUR byly využity k uvolnění soukromých prostředků a v polovině roku 2018 překonal fond EFSI svůj cíl, jímž bylo získat dodatečné finanční prostředky na investice v EU ve výši 315 miliard EUR.

Nařízení o EFSI rovněž zřídilo Evropské centrum pro investiční poradenství (EIAH), jehož cílem bylo poskytovat poradenství a technickou pomoc v oblasti identifikace, přípravy a vývoje investičních projektů.

V prosinci roku 2017 bylo [přijato](#) nařízení o EFSI 2.0, které vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2018. Toto nařízení prodloužilo dobu trvání EFSI (do konce roku 2020) a provedlo další zlepšení fondu a centra EIAH s cílem uvolnit 500 miliard EUR dodatečného financování investic.

PROGRAM INVESTEU

Program InvestEU, jenž byl [přijat](#) v březnu 2021 jako nástupce investičního plánu pro Evropu, spojuje EFSI a 13 dalších finančních nástrojů EU. Zaměřuje se na čtyři hlavní oblasti politiky (udržitelná infrastruktura, výzkum, inovace a digitalizace, malé a střední podniky, sociální investice a dovednosti) a jeho cílem je uvolnit v letech 2021–2027 372 miliard EUR v dodatečných investicích. Program sestává z Fondu InvestEU, Poradenského centra InvestEU a Portálu InvestEU.

Členské státy mají možnost Program InvestEU využívat k provádění svých plánů pro oživení a odolnost v rámci Nástroje pro oživení a odolnost.

„KLIMATICKÁ BANKA“ EU

V červnu roku 2019 vyzvala Evropská rada EIB, aby „zintenzivnila své aktivity na podporu opatření v oblasti klimatu“. EIB v listopadu 2019 na tuto výzvu odpověděla novou klimatickou strategií a úvěrovou politikou v oblasti energetiky.

EIB se zavázala, že uvede všechny své finanční aktivity do souladu s cíli Pařížské dohody. Zejména zvýší podíl investic, které spadají do její prioritní oblasti „opatření v oblasti klimatu a environmentální udržitelnost“, na 50 % do roku 2025. Od konce roku 2021 také přestala EIB financovat projekty fosilních paliv.

Nová úvěrová politika EIB v oblasti energetiky, kterou se bude řídit její činnost v energetickém odvětví, je založena na pěti zásadách:

- upřednostnění energetické účinnosti s cílem podpořit nový cíl EU podle směrnice EU o energetické účinnosti,
- umožnění dekarbonizace energetiky prostřednictvím zvýšené podpory nízkouhlíkové nebo bezuhlíkové technologie s cílem dosáhnout 32% podílu energie z obnovitelných zdrojů v celé EU do roku 2030,
- zvýšení financování decentralizované výroby energie, inovačních systémů skladování energie a elektromobility,
- zajištění investic do přenosových soustav, jež jsou nezbytné pro nové intermitentní zdroje energie, jako je větrná a solární energie, jakož i posílení přeshraničních propojení, a
- zvýšení dopadu investic na podporu energetické transformace mimo EU.

REAKCE NA KRIZI COVID-19

V roce 2020 vytvořila EIB v rámci reakce EU na hospodářské důsledky krize COVID-19 záruční fond v hodnotě 25 miliard EUR, jehož cílem bylo umožnit skupině EIB rozšířit

svou podporu společnostem ve všech členských státech uvolněním dodatečné částky ve výši až 200 miliard EUR.

Tento krok bezprostředně navázal na balíček okamžité podpory ve výši až 40 miliard EUR sestávající z těchto částí:

- zvláštní záruční systémy pro banky založené na stávajících programech, k okamžitému použití, které mohou uvolnit finanční prostředky ve výši až 20 miliard EUR,
- zvláštní likviditní linky pro banky s cílem zajistit dalších 10 miliard EUR na podporu provozního kapitálu u malých a středních podniků a společností se střední tržní kapitalizací, a
- zvláštní programy nákupu cenných papírů zajištěných aktivy s cílem umožnit přesun rizik v portfoliích úvěrů malým a středním podnikům, které uvolňují dalších 10 miliard EUR podpory.

REAKCE NA RUSKOU INVAZI NA UKRAJINU

Činnosti EIB související s Ukrajinou se datují od roku 2007. Působí na Ukrajině v souladu s evropskou politikou sousedství, Východním partnerstvím a dalšími dvoustrannými dohodami EU. Od ruské invaze na Ukrajinu zvýšila EIB svou podporu. Cílem financování z tohoto nástroje je pomoci Ukrajině napravit poškozenou infrastrukturu, obnovit komunální služby a podpořit naléhavá opatření v oblasti energetické účinnosti při přípravě na chladnou sezónu. Kromě toho EIB koordinovala dary humanitární pomoci, přičemž upřednostnila mimořádnou pomoc lidem zasaženým konfliktem na Ukrajině a v sousedních zemích.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V souladu s článkem 308 SFEU je Parlament konzultován, pokud má být pozměněn statut EIB. EIB je přímo odpovědná členským státům. Nemá formální povinnost podávat zprávy Parlamentu, ani vůči němu mu není odpovědná. Avšak jako vyjádření dobré vůle prezident EIB přijímá pozvání k účasti na plenárním zasedání a na příslušných schůzích výborů Parlamentu a EIB je otevřena otázkám poslanců EP.

[Výbor pro rozpočtovou kontrolu](#) podrobuje činnost EIB každoročně přezkumu a svou zprávu předkládá na plenárním zasedání, na které je pozván prezident EIB.

Podle stávajícího nařízení schvaluje Parlament jmenování výkonného ředitele a zástupce výkonného ředitele EFSI. Roční prostředky z rozpočtu EU související se záručním fondem jsou schvalovány Parlamentem a Radou v rámci ročního rozpočtového procesu.

Parlament byl také jakožto spolutvůrce právních předpisů zapojen do přijetí iniciativ EFSI a InvestEU.

Další informace k tomuto tématu naleznete na internetových stránkách [Hospodářského a měnového výboru](#).

Christian Scheinert
10/2023

